

AZ EURÓPAI KÖZIGAZGATÁSI TÉRSÉG ALAPELVEI ÉS AZOK MEGJELENÉSE A JEGYZŐ ELŐTTI BIRTOKVÉDELMI ELJÁRÁSBAN

The principles of the European Administrative Space and the appearance of these principles in the notary's property protection procedure

NAGY CSILLA*

Jelen tanulmány fókuszában az Európai Közigazgatási Térség és a jegyző előtti birtokvédelmi eljárás kapcsolódási pontja, a közigazgatási alapelvek érvényesülése áll. Az alapelvek keretét adnak az egyes eljárásoknak és hégzagpótló szerepük is van azon kérdésekben, amelyek tekintetében a konkrét eljárási jog részlegesen ad választ vagy nem ad választ. Ugyanakkor fontos az egyensúly megtalálása. Amennyiben az eljárásban túl sokszor kell az alapelvek alapján dönteni, ez egyrészt jogbizonytalansághoz, másrészt eltérő jogértelmezésekhez és eltérő eljárásokhoz vezethet.

A birtokvédelmi eljárás speciális eljárás a közigazgatás területén, a közigazgatási jog és a magánjog határán saját eljárásjogi jellemzőkkel, saját alapelvekkel.

Kulcsszavak: *közigazgatás, birtokvédelem, jegyző, alapelvek, Európai Közigazgatási Térség*

The focus of this study is on the connection between the European Administrative Space and the notary's property protection procedure, the enforcement of administrative principles. The principles provide a framework for individual procedures and also have a gap-filling role in issues for which specific procedural law provides a partial answer or does not provide an answer. At the same time, it is important to find a balance. If the procedure has to be decided on the basis of the principles too often, this can lead to legal uncertainty on the one hand, and to different legal interpretations and different procedures on the other.

The notary's property protection procedure is a special procedure in the field of public administration, on the border between administrative law and private law, with its own procedural characteristics and its own basic principles.

Keywords: *public administration, property protection, notary, basic principles*

1. Az Európai Közigazgatási Térség fogalma

Az Európai Közigazgatási Térség (European Administrative Space, a továbbiakban: EAS) olyan jelenség az Európai Unió (a továbbiakban: EU) jogi területén, „*mint a*

* DR. NAGY CSILLA LL. M.
PhD-hallgató
Miskolci Egyetem ÁJK
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
3515 Miskolc-Egyetemváros
drnagycsillajog@gmail.com

fizikában az éter. Mindenki beszél róla, de senki sem látta.”¹ Fogalmi meghatározásához többféle irányból közelíthetünk. Balázs István megfogalmazásában az EAS nem más, mint „dinamikusan változó jogi realitás”.² Józsa Zoltán definíciója³ szerint „a cselekvés közös standardjainak az együttese, amelyek a jog által meghatározottak és megfelelő eljárások és felelősségi mechanizmusokon keresztül érvényesülnek a gyakorlatban”. Fokmérő, „annak függvényében, hogy a pályázó országok milyen mértékben alkalmazzák a közigazgatási alapelveket és követik az Európai Közigazgatási Térség irányelveit meg lehet állapítani adott ország nemzeti közigazgatásának a képességét a közösségi joganyag hatékony alkalmazása vonatkozásában, valamint a koppenhágai és madridi tanácskozásokon megfogalmazott kritériumokat illetően”. Útmutató és standard, amely beépül a nemzeti közigazgatási szabályokba. Ugyanakkor „metafora, amely gyakorlati következményekkel bír a pályázó országok számára, s amely megtestesíti a közigazgatási alapelveket olyan kritériumokként, amelyeket figyelembe kell venni a kandidáló államoknak annak érdekében, hogy elérjék az EU tagsághoz szükséges színvonalat”.⁴

Torma András megfogalmazásában az EAS

1. értékszintézis, értékközösség az EU intézményei és a tagállamok közigazgatási szervei között;
2. az EU jogrendszere érvényesülésének egyik fontos garanciája;
3. az EU és a tagállamok nemzeti közigazgatásai közötti bonyolult kapcsolatrendszer általános jellemzője;
4. az uniós és a tagállami hatóságok lojális együttműködésének tere;
5. a tagállamok jogrendszereiből kiemelt és általánosan érvényesülő jogelvek együttese, az *acquis communautaire*⁵ követelményeinek érvényesítéséhez szükséges feltételrendszer;
6. kritériumrendszer, az EU-hoz történő csatlakozás feltételrendszere.⁶

¹ NAGY Marianna: Európai Közigazgatási Tér 2021.0 verzió korona idején. *Miskolci Jogi Szemle* 2021/1., 219.

² BALÁZS István: Európai Közigazgatási Térség. *IJOTEN/Közigazgatási jog*. BALÁZS István: Európai Közigazgatási Térség. *Internetes Jogtudományi Enciklopédia/Közigazgatási jog* [64]

³ JÓZSA Zoltán: Az európai közigazgatási tér összefüggéseiről. *Magyar Közigazgatás* 2003/12., 723.

⁴ JÓZSA Zoltán: Az európai közigazgatási tér összefüggéseiről. *Magyar Közigazgatás* 2003/12., 723.

⁵ A „közösségi vívmányok”, vagyis *acquis communautaire* az a fenti uniós jogi elemek és olyan eszközök, aktusok, dokumentumok összefoglaló neve, amelyek par excellence nem tekinthetők jognak (például az Európai Tanács konklúziói, az ún. zöld és fehér könyvek stb.). HORVÁTHY Balázs: *A jogösszehasonlítás főbb tézisei és az európai integráció* <https://mek.oszk.hu/03400/03435/03435.htm>, 2025. március 20.

⁶ TORMA András: Az Európai Közigazgatási Térségről – magyar szemmel. *Miskolci Jogi Szemle* 2011/6., 197.

Nagy Marianna szerint az EAS a globális térben meghatározott funkcióval rendelkező intézmény, amelynek kapcsán *„lényegében arra keressük a választ, hogy melyek azok az eszközök, amelyek összekötik a tagállamokat egy olyan intézményrendszerben, amely jóval nagyobb nemzeti, kulturális, nyelvi diverzitást mutat, mint a globális ellenfelek (USA vagy pl. Kína). Ezek az eszközök töltik ki az Európai Közigazgatási Teret, egyre masszívabb tartalommal.”*⁷

2. AZ EAS kialakulása

Az Európai Közigazgatási Térség szükségszerű előzménye Európa egységesedésének szándéka és gyakorlati megvalósulásának egy szintje. Az egységes Európa gondolata a történelemben időről időre felmerült, de gyakorlati megvalósulása csak akkor kezdődött meg, amikor a második világháború után a politikai együttműködés, a gazdasági felzárkózás és a katonai biztonság megteremtése volt a tét.⁸

1950-ben az Európa Tanács⁹ megalkotta az Emberi Jogok Európai Egyezményét,¹⁰ 1985-ben a Helyi Önkormányzatok Európai Chartáját,¹¹ 2007-ben a „Jó közigazgatásról” szóló ajánlást. Utóbbi ajánlás egyfajta „európai minimum eljárási standardot” rögzít,¹² amikor mintaszabályzatot nyújt a tagállamoknak az alábbi alapelvek érvényesítése érdekében:

1. a közigazgatás törvénynek való alárendelése;
2. az egyenlő bánásmód elve;
3. az észszerű határidőn belüli döntéshozatal elve;
4. a személyes adatok védelmének elve;
5. az átláthatóság elve;
6. a bírósági felülvizsgálat elve;
7. a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítési kötelezettségének elve.

1958-ban a Benelux államok, Németország, Franciaország és Olaszország megalapította az Európai Gazdasági Közösséget (a továbbiakban: EGK). Az EGK fő tevékenységi területeinek egyike a jogszabályok közelítése lett.¹³

⁷ NAGY Marianna: i. m. 219.

⁸ ARATÓ Krisztina – KOLLER Boglárka: Az európai integráció rövid története. In: *Az Európai Unió politikai rendszere* (szerk: Arató Krisztina–Koller Boglárka) Dialog Campus. Budapest, 2019, 11.

⁹ Az Európa Tanácsot 1949. május 5-én 10 ország hozta létre (Belgium, Dánia, az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Norvégia, Olaszország és Svédország), hogy előírja, megszabja az egyes európai államok számára kötelező univerzális elveket és általánosan elfogadott szabályokat a belső működésük kialakítására. Jelenleg 46 tagja van. <https://strasbourg.mfa.gov.hu/page/europa-tanacs>, 2025. április 4.

¹⁰ https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_hun, 2025. április 4.

¹¹ <https://rm.coe.int/1680b354d8>, 2025. március 23.

¹² TORMA András: i. m. 206.

¹³ FAZEKAS Judit: *Az európai integráció története, az Európai Unió intézmény- és jogrendszere*. Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, Miskolc, 2003, 18.

A tagállamok közigazgatásának összehangolási igénye akkor jelent meg, amikor az 1970-es évek végére a közösségi jogalkotásban egyre nagyobb jelentőségre tett szert az irányelv. Az irányelv az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező olyan jogforrás, amely „a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja”,¹⁴ 1981-ben létrejött az Európai Közigazgatási Intézet az Európai Közösségek intézményei és a tagállamok közigazgatása közötti kapcsolatrendszer elemzésére.

1972-ben megjelent Harlan Cleveland *A jövő vezetője: Útmutató a holnap vezetőinek* című könyve, melyben az állami és a magánszervezeteket felölő megoldások szükségessége kerül megfogalmazásra a kortárs társadalom, és társadalmi problémák új mérete és összetettsége okán.¹⁵ 1988-ban megjelent Jürgen Schwarze professzor monográfiája az európai közigazgatási jogról.

A kelet-közép-európai országokban időközben lezajlottak a rendszerváltások, és egyre határozottabbá vált a nyugat-európai intézményi rendszerhez történő csatlakozás igénye. Az igényre reagálva az Európai Tanács 1993-as koppenhágai ülésén megállapították, majd az 1995-ös madridi ülésén megerősítették az EU-hoz való csatlakozás kritériumait a kelet-közép-európai országok számára. Ezen feltételek, amelyeknek az akkori tagok már megfeleltek, az Európai Közigazgatási Térséghez való csatlakozás feltételeit is jelentették.

A koppenhágai kritériumok az alábbiak:

„a demokráciát, a jogállam és az emberi jogok érvényesülését garantáló intézmények stabilitása, a kisebbségi jogok tiszteletben tartása és védelme;

működő piacgazdaság és képesség az Unión belüli versenyviszonyokkal és piaci erővel való megbirkózásra;

a tagsággal járó kötelezettségek teljesítésére – és ennek részeként az uniós jogot képező szabályok, standardok és szakpolitikák (a közösségi vívmányok) hatékony végrehajtására – való képesség, valamint a politikai, gazdasági és monetáris unió célkitűzéseinek vállalása.”¹⁶

1992-ben az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, angolul Organisation for Economic Co-operation and Development, a továbbiakban: OECD¹⁷) megindította a SIGMA (Support for Improvement in Governance and

¹⁴ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 288. cikke alapján.

¹⁵ KOPRIĆ, Ivan: European Administrative Space – Myth, Reality, and Hopes. In: European Administrative Space: Spreading Standards, Building Capacities (editors: Koprić, Ivan– Kovač Polonca). NISPAcee Press, Ljubljana 2017, 36.

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/glossary/accession-criteria-copenhagen-criteria.html>, 2025. március 22.

¹⁷ Az OECD célja a gazdasági és szociális politika fejlesztése. Jogelődje az Európai Gazdasági Együttműködési Szervezet (OEEC) célja a Marshall-terv kivitelezésére jött létre. Az OECD 1961-ben alakult meg, székhelye Párizs. Magyarország 1996 óta a tagja, továbbá Ausztrália, Ausztria, Belgium, Chile, a Cseh Köztársaság, Dánia, az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Izland, Izrael, Japán, Kanada, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), Lengyelország, Luxemburg,

Management in Central and Eastern European Countries – Támogatás a közép-kelet európai országok részére, az Irányítás és Menedzsment Fejlesztésére) Programját, a volt szocialista országok¹⁸ megsegítésére. Később a programba bekapcsolódtak más országok, és 1999-ben az EU is az Európai Bizottság révén.¹⁹ A SIGMA Program keretében ajánlások készültek a rendszerváltó államok számára az EU-csatlakozáshoz. Az EAS szempontjából jelentős ajánlás az Európai Közigazgatási Térségre való felkészítéséről szóló ajánlás, valamint az „Európai közigazgatási alapelvekről” szóló ajánlás. A felkészítéssel kapcsolatosan három alapelv került megfogalmazásra:

„1.) Az uniós intézmények nem helyettesíthetők a nemzeti intézményekkel, ugyanakkor együttműködni kötelesek.

2.) A nemzeti közigazgatások felelősséggel tartoznak az uniós döntések végrehajtásáért.

3.) Annak ellenére, hogy az EU nem gyakorol közvetlen hatalmat a tagállamok közigazgatása fölött, mégis erős hatást gyakorol rájuk. Ezt leginkább az „eredménykötelem” kifejezés jeleníti meg leginkább. A tagállami közigazgatás legyen megbízható, átlátható és működjön demokratikusan.”²⁰

1997-ben az Amszterdami Szerződés célul tűzte ki „a szabadság, a biztonság és az igazság térségének fokozatos megvalósítását”, és ezzel hatalmas lépést tett az egységes közigazgatási tér megvalósításának irányába.²¹

2000 márciusában megszületett a Lisszaboni Stratégia az Európai Tanács Lisszabonban tartott rendkívüli ülésén. A Lisszaboni Stratégia célul tűzte ki, hogy 2010-re az EU a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb, tudásalapú gazdaságává váljon a közigazgatás és szabályozásának javításával, a közösségi és a tagállami közigazgatási szervek jelentős szerepvállalásával.²²

A 2007. december 13-án aláírt, az EU-ról szóló szerződést és az EU működéséről szóló szerződést magában foglaló Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jén lépett hatályba. A szerződés 197. cikke lefekteti az igazgatási együttműködés részletes

Magyarország, Mexikó, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Svájc, Svédország, a Szlovák Köztársaság, Szlovénia, Törökország és Új-Zéland.

¹⁸ Pl. Csehország, Észtország, Lengyelország, Magyarország, Szlovénia.

¹⁹ Ekkora már működött a világ legfejlettebb ipari országainak (Kanada, Franciaország, Németország, Olaszország, Japán, Egyesült Királyság, Egyesült Államok) állam-, illetve kormányfőiből és minisztereiből álló G7-ek által 1989-ben megalkotott PHARE program (Poland and Hungary Assistance for the Reconstruction of the Economy), amelynek célja eredetileg Magyarország, Lengyelország majd a többi közép- és kelet-európai ország segítése volt, később pedig a csatlakozáshoz szükséges közigazgatási és igazságszolgáltatási rendszer, valamint *acquis communautaire* átvételével és alkalmazásával kapcsolatosan nyújtott támogatást.

HORVÁTH Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*. HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2025, 616.

²⁰ TORMA: i. m. 199.

²¹ TORMA András: *Európai közigazgatás, régiók, önkormányzatok*. Virtuóz Kiadó, Budapest, 2001, 148.

²² KÁRPÁTI Orsolya: Az európai közigazgatási tér kialakulása (I. rész). *PUM Sectio Juridica et Politica* 2011/1., 233.

szabályainak alapjait és közös érdekű ügynek nevezi az uniós jog tagállamok általi eredményes végrehajtását.²³

3. Az EAS alapelvei és ezen alapelvek megjelenése a jegyző előtti birtokvédelmi eljárásban

A birtokvédelem – *nomen est omen* – a birtokos jogi védelmi eszköze, amennyiben birtoklásában megzavarják. Alapvető célkitűzése a birtoklás tényének jogi oltalomban való részesítése. Szabályai a tulajdonossal szemben is védik a békés birtoklás jogát.²⁴ A birtokvédelem célja a tilos önhatalom kizárása: egyrészt a birtokos felé irányuló tilos önhatalom kizárása, másfelől a birtokos azzal szemben, akitől a dolgot esetlegesen tilos önhatalommal szerezte meg, nem részesül birtokvédelemben (például amennyiben a dolgot lopással szerzi meg). A birtokvédelem három úton érvényesíthető: a birtokos maga is felléphet a birtokháborítás megszüntetése érdekében, ez az ún. „önhatalom”, kérhet a jegyzőtől²⁵ birtokvédelmet, és bírósághoz fordulhat. E három eszköz, amelyet a birtokos egymástól függetlenül, egymással párhuzamosan is alkalmazhat²⁶, célja eltérő: az önhatalom célja a gyors helyreállítás, a jegyző előtti eljárás célja a birtoklás eredeti állapotának helyreállítása, a bíróság előtti eljárásban pedig a jogosultságok vizsgálatára is sor kerül.

A jegyző előtti birtokvédelmi eljárás (a továbbiakban: birtokvédelmi eljárás) lefolytatásának szabályozását alapvetően a 2014. március 15-én hatályba lépő, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.), valamint a 2015. március 1-jén hatályba lépő, a jegyző hatáskörébe tartozó birtokvédelmi eljárásról szóló 17/2015. (II. 16.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Bvr.) tartalmazza.²⁷ A birtokvédelmi eljárás közigazgatási jellegével kapcsolatosan megoszlik a szakirodalom véleménye.²⁸ A Bvr. hatálybalépése előtt az eljárás részletszabályait tartalmazó, a jegyző hatáskörébe tartozó birtokvédelmi eljárásról szóló 228/2009. (X. 16.) Kormányrendelet (a továbbiakban: régi Bvr.) alapján lefolytatott eljárásokban a jegyző az akkor hatályos a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényt (a továbbiakban: Ket.) alkalmazta, ez alól pedig csak a Bvr. állapított meg kivételt. Nem volt kérdés az eljárás közigazgatási

²³ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0007.02/DOC_2&format=PDF, 2025. június 8.

²⁴ A birtokvédelem és a tulajdonvédelem különbségeiről ír Merrill, Thomas W. az *Ownership and Possession* című tanulmányában. https://scholarship.law.columbia.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5354&context=faculty_scholarship, 2025. június 8.

²⁵ A Bvr. 2. § (1) bekezdése alapján e tanulmányban jegyző: az a jegyző, amelynek illetékségi területén a birtoksértő magatartás megvalósul.

²⁶ PRUGBERGER Tamás – ROMÁN Róbert: Korrekciós javaslat a birtokvédelmi eljárás hatályos jogi szabályozásával kapcsolatosan. *Magyar Jog* 2021/2., 116.

²⁷ A birtokvédelmi eljárás eredményeként meghozott határozat végrehajtását más jogszabály is szabályozza, a végrehajtás azonban jelen tanulmánynak nem tárgya.

²⁸ Az eltérő szakirodalmi álláspontokat tartalmazza dr. Nagy Csilla: *A birtokvédelmi határozatok végrehajtása* című 2025. január 27-én megtartott előadása.

jellege. A Bvr. azonban megfordította ezt a helyzetet, és nem azokat a pontokat határozta meg, ahol a Ket. majd a 2018. január 1. napján hatálybalépő, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) alkalmazása kizárt, hanem azokat, ahol megengedett. Főszabály szerint tehát nem alkalmazható a birtokvédelmi eljárásokban az Ákr. (Ket.), kivéve, ahol a Bvr. ezt megengedi. Ez a módosítás többek között azt is eredményezte, hogy a jegyző nem használhatja a közigazgatási eljárásokban alkalmazandó bizonyítási eszközeit.²⁹ A Bvr. hatálybalépése óta így megoszlanak az álláspontok az eljárás jellegével kapcsolatosan.³⁰

Jelen tanulmányban Domokos Klaudia és Méhes Tamás iránymutatását követjük, mely szerint a jegyzői birtokvédelem „a közjog és a magánjog határmezsgyéjén áll”. A hatósági eljárásokat céljaik alapján három csoportba osztották. Az első csoportba tartoznak azok az eljárások, ahol a hatóság, mint közigazgatási szerv a közigazgatás rendszerén kívüli jogalanyokkal áll szemben, és számukra végzi a különböző jogok és kötelezettségek realizálását (miközben maga a hatóság is lehet ügyfél). A második csoportba sorolt eljárások célja a jogsértő magatartás elbírálása, közigazgatási szankció alkalmazása. A harmadik csoportban lévő eljárások célja az egymással különféle jogviszonyban (nem feltétlenül közigazgatási jogviszonyban) álló jogalanyok e jogviszonyából származó konfliktusának rendezése.³¹ A közigazgatási eljárások fenti csoportosítása alapján a birtokvédelmi eljárás besorolható a harmadik csoportba, és így nyer létjogosultságot annak vizsgálata, hogy mennyiben érvényesülnek az EAS alapelvei a lefolytatása során.

A Bvr. maga határozza meg a jegyző előtti birtokvédelmi eljárás alapelveit – tehát nem az Ákr. alapelveire utal, így azok nem alkalmazhatóak – az alábbiak szerint:

„1. § (1) A felek a birtokvédelmi eljárás során kötelesek jóhiszeműen eljárni.

(2) A jegyző a birtokvédelmi eljárás során

a) biztosítja a törvény előtti egyenlőséget, valamint a felek közötti esélyegyenlőséget;

b) indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás nélkül jár el, biztosítva a birtokvita pártatlan eldöntését;

c) elősegíti az eljárásban részt vevő felek jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlását;

d) a szakszerűség, az egyszerűség és a felekkel való együttműködés követelményeinek betartásával biztosítja a tisztességes ügyintézkést;

²⁹ BISZTRICZKI László: Az új birtokvédelmi rendelet alkalmazásának gyakorlati tapasztalatai. *Jegyző és Közigazgatás* 2015/6., 19.

³⁰ A Bvr. hatálybalépése óta a jogalkotó az elsőfokú közigazgatási eljárásokat általános jelleggel kivette az illetékkötelezettség alól. A Magyar Birtokvédelmi Szövetség ekkor több minisztériumi állásfoglalást is bekért, amelyek egyeztek a szövetség álláspontjával, mely szerint ez a módosítás a birtokvédelmi eljárásra is kiterjedt, és így az is illetékmentes eljárássá vált. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosítását időben később követte a Bvr. módosítása – a Bvr.-ből kikerült az illeték megfizetése – amely egyértelművé tette ezen eljárások illetékmentességét és hangsúlyozta közigazgatási jellegét. GAÁL János: Illetékmentes birtokvédelmi eljárás? *Jegyző és Közigazgatás* 2020/6., 13.

³¹ DOMOKOS Klaudia – MÉHESES Tamás: A (jegyzői) birtokvédelem és annak komplex jogi természete. *Pro Publico Bono Magyar Közigazgatás* 2019/3., 150.

e) a költségtakarékosság és a hatékonyság követelményeinek figyelembevételével szervezi meg a tevékenységét;

f) valamely fél jogát és jogos érdekét csak a másik fél jogának, jogos érdekének védelméhez szükséges mértékben korlátozza.”

Az „Európai közigazgatási alapelvekről” szóló ajánlásban megjelenő alapelvek az alábbiak: „a törvényesség elve, az arányosság elve, a jogbiztonság elve, a törvényes elvárások elve, a diszkrimináció tilalmának elve, a bírósági tárgyalás igénybevételének joga, a jogorvoslathoz való jog.”³²

A tagállamok jogrendszereiben általánosan érvényesülő alapelveket az ajánlás az alábbiak szerint rendszerezi:

- 1.) megbízhatóság és kiszámíthatóság,
- 2.) nyitottság és átláthatóság,
- 3.) elszámoltathatóság (közfelelősség),
- 4.) hatékonyság és eredményesség.

A továbbiakban e felsorolásnak megfelelően tekintjük át a birtokvédelemben érvényesülő uniós alapelveket az alábbiak szerint:

Ad.1. A megbízhatóság és a kiszámíthatóság

A kiszámíthatóság alapelvének két fő összetevője a hatáskör elve és az officialitás elve. Ezen elvek alapján „a közigazgatás tehát csak és kizárólag azt teheti, amire felhatalmazása van (hatáskör elve), ha azonban van felhatalmazása, akkor cselekednie kell (hivatalból való eljárás elve). Éppen ezért az ilyen közigazgatás szükségképpen kiszámítható.”³³

Ezen alapelvek érvényesülését szolgálja az arányosság elve, a korrekt (fair) eljárás elve (amely az ügyek részleghajlás nélküli elintézésének és a megfelelő tájékoztatásának követelménye)³⁴, az időszerűség elve (amely a törvényben meghatározott határidőn belül, késedelem nélküli döntéshozatal követelménye)³⁵, valamint a professzionalizmus elve (amely a képzett, pártatlan, előítélet-mentes és szakmailag független köztisztviselők alkalmazásának követelménye)³⁶.

A birtokvédelmi eljárásban a közigazgatásban szigorúan megkövetelt kiszámíthatóság rugalmassá válik. Az officialitás elve megjelenik az eljáró hatóság megjelölésében. A Bvr. 2. § (1) bekezdése eljáró hatóságként jelöli meg azt a jegyzőt, amelynek illetékességi területén a birtoksértő magatartás megvalósul. Az így kijelölt jegyző köteles az ügyben eljárni és határozatot hozni. A jegyző kizárólag a Ptk. és a Bvr. által felsorolt okok alapján utasíthatja el a kérelmező birtokvédelmi kérelmét, de ez esetben is döntést kell határozat formájában hoznia.³⁷ A hatáskör elve a

³² TORMA: i. m. 199–200.

³³ TORMA: i. m. 204.

³⁴ TORMA: i. m. 204.

³⁵ TORMA: i. m. 204.

³⁶ TORMA: i. m. 204.

³⁷ A Ptk. 5:8. § (1) bekezdése alapján a birtokos a birtoksérelemtől számított egy éven belül kérhet csak a jegyzőtől birtokvédelmet. A Bvr. 7. § (1) bekezdése szerint „a jegyző a kérelmet határozattal elutasítja, ha

birtokvédelmi eljárásban sajátos értelmezést nyer. Ugyanis a jegyző nem folytatja le a „klasszikus” közigazgatási eljárást, a bizonyítás terhe kizárólag a kérelmezőt terheli. A jegyző tehet eljárási lépéseket, de csak a Bvr.-ben előírtakat (ez pedig annyit jelent, hogy például helyszíni szemlét tarthat és meghallgathatja a feleket), és ezt sem kötelező megtennie. A kiszámíthatóság így tehát más köntösben jelenik meg, mint a klasszikus közigazgatási eljárásokban. Állatvédelmi eljárásban például a hatóság a bejelentést követően minden esetben helyszíni hatósági ellenőrzést tart³⁸, birtokvédelmi eljárásban viszont a felek nem tudhatják, hogy sor kerül-e erre. A kiszámíthatóság elve így nem az eljárás lépéseiben jelenik meg, hanem azon bizonyosságban, hogy nem lehet biztosan szemlére, illetve meghallgatásra számítani, valamint abban, hogy az eljárást helyt adó vagy elutasító határozat zárja le.

A Magyar Birtokvédelmi Szövetség főtitkáráként életem került ügyek és a több mint tízéves hatósági feladatkörben szerzett birtokvédelmi szakmai tapasztalatom alapján ugyanakkor el kell ismernem, hogy a gyakorlatban a jegyző előtti birtokvédelmi eljárásban a kiszámíthatóság elve a fenti módon kizárólag az elméletben jelenik meg. A gyakorlatban a birtokvédelmet benyújtó fél és a kérelmezetti pozícióban lévő fél nem ismeri az eljárást – esetenként még az őket képviselő ügyvédek sem – és a klasszikus közigazgatási bizonyítási eljárás lefolytatására készülnek fel. Ezt kivédendő, a lakosok tájékoztatása végett egyes önkormányzatok a honlapjaikra tesznek fel az eljárás menetéről közérthető tájékoztatást.

Az arányosság elve eredetileg a német jogban bontakozott ki, s mai formájában három tényezőt foglal magában: az alkalmasságot, a szükségességet és az arányosságot. Vagyis az adott cél eléréséhez megfelelő eszközzel szolgáló közigazgatási aktusnak kell lezajlania, amely közigazgatási aktusnál az egyéni szabadságot kevésbé korlátozó eszköz nem áll rendelkezésre, és az elérni kívánt pozitív hatás arányos a megvalósított negatív hatással, vagyis korlátozással.³⁹

-
- a) a kérelemben foglaltakat a megismert bizonyítékok alapján nem találta megalapozottnak,
 - b) megállapítja hatáskörének vagy illetékességének hiányát,
 - c) valamely fél halála vagy a jogi személy jogutód nélküli megszűnése következtében az eljárás okafogyottá vált,
 - d) a birtokvédelmet kérő a kérelem valamely tartalmi elemére vonatkozóan nem nyilatkozott,
 - e) a birtokvédelmet kérő az illetékfizetési kötelezettségének – az illetékekről szóló törvény szerinti felhívásban foglaltaknak megfelelően – nem tett eleget,
 - f) a kérelmet nem az arra jogosult terjesztette elő,
 - g) ha a birtokvédelmet kérő ugyanazon birtoksértő magatartásra vonatkozóan változatlan tényállás és jogi szabályozás mellett kéri az eredeti birtokállapot helyreállítását vagy a zavarás megszüntetését, amely tekintetében jegyző a kérelmet érdemben már elbírálta, kivéve, ha az ügyre vonatkozóan új tény vagy új bizonyíték merül fel.”

³⁸ NAGY Csilla: *A jegyző előtti állatvédelmi eljárás lefolytatása*. https://kozugsugyunkazal- latvedelem.hu/data/file/2024/09/09/15_a_jegyzo_elotti_allatvedelmi_eljara_lefolytatasa.pdf, 2025. április 4.

³⁹ VÁRNAY Ernő – PAPP Mónika: *Az Európai Unió joga*. KJK KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 2002, 184.

A birtokvédelmi eljárásban a jegyző elrendelheti az eredeti birtokállapot helyreállítását, elrendelheti a zavarás megszüntetését és eltilthatja a birtoksértőt a birtoksértő magatartástól. Az eredeti állapot helyreállításának egyik tipikus esetköre az, amikor az ingatlantulajdonos kizárja a bérlőjét az ingatlanból (ennek előzménye többnyire a bérleti díj kifizetésének elmaradása), vagy egy családtag zárja ki a másik családtagot a közösen lakott ingatlanból (például megromlott házasság esetén vagy hagyatéki vita esetén). A jegyző az eredeti birtokállapot helyreállítása körében elrendeli a kizárt ellenérdekű fél visszaengedését a területre.⁴⁰ A zavarás megszüntetése és a birtoksértő magatartástól való eltiltás körében lefolytatott eljárások során viszont ébernek kell lennie a jogalkalmazónak. A birtokvédelem e tekintetben határos a szomszédjogokkal. A Ptk. 5:23. § alapján „a tulajdonos a dolog használata során köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amellyel másokat, különösen a szomszédokat szükségtelenül zavarná, vagy amellyel jogaik gyakorlását veszélyeztetné”. A zavarás szükséges, illetve szükségtelen jellegének megítélése kihat a döntés jellegére (mennyiben korlátozza a döntés a panaszolt tevékenységet), és ilyen módon szorosan összefügg az arányosság kérdésével is. A zavarás szükséges, illetve szükségtelen jellegének megállapítását a bírósági joggyakorlat jogkérdésként értelmezi, és így a bíróság hatáskörébe sorolja,⁴¹ ugyanakkor időről időre születnek olyan jegyzői birtokvédelmi határozatok, amelyek az eredeti állapot visszaállítása körében a zavarás megszüntetésére köteleznek.⁴²

A korrekt (fair) eljárás elve „az ügyek részrehajlás nélküli elintézésének és a megfelelő tájékoztatásának követelménye”.⁴³

A részrehajlás nélküli ügyintézés tulajdonképpen nem más, mint az egyenlő bánásmód elve. Ezen elveket a Bvr. maga is nevesíti, mint törvény előtti egyenlőséget, felek közötti esélyegyenlőséget, indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás nélküli eljárást, a birtokvita pártatlan eldöntését. A jegyző „valamely fél jogát és jogos érdekét csak a másik fél jogának, jogos érdekének védelméhez szükséges mértékben korlátozza”.⁴⁴ A kizárás intézménye biztosítja, hogy a birtokvédelmi eljárásban ne vegyen részt az a jegyző, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti, amelyben az illetékességi területén működő helyi önkormányzat, a képviselő-testület vagy annak szerve az ügy érintettje, illetve akitől nem várható el az ügy tárgyilagos megítélése.⁴⁵ E tekintetben a Bvr. kizárólag a jegyző érintettsége tekintetében

⁴⁰ Debreceni Törvényszék K. 701.816/2023/18.

⁴¹ A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Pfv.IV.20.677/2023/6. sz. ügyben 2023. december 6-án meghozott ítélete.

⁴² A Pfv.I.21.597/2010/8. számú ügyben például a jegyző egy a klímaberendezés kültéri egysége által előidézett zavarás miatt benyújtott kérelemnek helyt adott, és kötelezte a kérelmezettet, hogy a klímaberendezés kültéri egysége által előidézett zavarást szüntesse meg a határozat kézhezvételétől számított három napon belül, egyidejűleg eltiltotta a további birtokháborító magatartás folytatásától.

⁴³ TORMA: i. m. 204.

⁴⁴ Bvr. 1. §

⁴⁵ A Bvr. 10. § (1)–(3) bek. alapján.

rendelkezik, nem veszi figyelembe az ügyintéző esetleges elfoglaltságát.⁴⁶ A Bvr. a kizárás szükségessége esetén rendelkezik a szükséges eljárásjogi intézkedésekről is. Az időszerűség elve a birtokvédelmi eljárás lefolytatása és az eljárásban meghozott helyt adó határozat végrehajtása körében is szerepet kap. Az Ákr. alapján a közigazgatási eljárás lefolytatásának határideje hatvan nap⁴⁷, a birtokvédelmi eljárást ezzel szemben tizenöt nap alatt – tolmács kirendelése esetén harminc nap alatt – le kell folytatni. Az ellenérdekű felek részére ennél még rövidebb határidő áll rendelkezésre ahhoz, hogy bizonyítékot nyújtsanak be, illetve nyilatkozzanak, a jegyző ugyanis „a tényállás tisztázásához szükséges bizonyítékokat az eljárási határidő lejártát megelőző ötödik napig fogadja be, ezt követően a bizonyítási eljárást befejezi, és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján meghozza a határozatát”.⁴⁸

A birtokvédelmi határozat végrehajtására aránytalanul kevés idő áll rendelkezésre: a Ptk. 5:8. § (4) bekezdés alapján „a jegyzőnek a birtoklás kérdésében hozott határozatát a meghozatalától számított három napon belül végre kell hajtani”.

A végrehajtásra megszabott észszerűtlenül rövid határidő nincs közvetlen kapcsolatban az észszerű határidőn belüli döntéshozatal elvével, utóbbi ugyanis csak a hatóság döntésére vonatkozik. Abban az esetben, amikor a kérelem benyújtásának időpontjában sincs vita a felek között a sérelmezett cselekmény megvalósulása tekintetében (például a házasfelek mindegyike megerősíti, hogy egyikük kizárta a másiktól a másikat), a jogszabályban megszabott tizenöt napos határidő alatt az eljárás lefolytatható. Az eljárás lezárható ennyi idő alatt akkor is, ha már a kérelem benyújtásakor tisztázott, hogy elutasító határozatot kell hozni (például hatáskör hiányában). Amennyiben a kérelemben leírt cselekmény alkalmas helyt adó határozat meghozatalára, lehet kérdéses, hogy a kérelmezőnek, illetve kérelmezettnek elegendő-e tizenöt – vagyis a korábban leírtak alapján tíz – nap a bizonyításra. Amennyiben például az ügyfél egy ügydöntő bizonyítékot csak a tizenkettedik ügyintézési napon tud beszerezni, ilyen esetben a részletszabályozásnak megfelel, de az alapelvekkel ellentétes (például a Bvr.-ben nevesített, az eljárásban részt vevő felek jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlásának elősegítése alapelvvel) a bizonyíték figyelmen kívül hagyása.⁴⁹

Ad.2. A nyitottság és az átláthatóság elve

A nyitottság elve a közigazgatásban, az átláthatóság elve, az időszerű és megbízható információkhoz jutás követelménye a közszféra döntéseiről és teljesítményéről⁵⁰ szorosan kapcsolódik az átláthatóság követelményéhez és az információ-

⁴⁶ E tekintetben az Ákr. 22. §–23. § jóval részletesebb szabályozást ad.

⁴⁷ Az Ákr. 50. § (1) bekezdés c) pontja alapján. Ettől eltérően rendelkezhet jogszabály, illetve rövidebb a határidő például az ún. automatikus és sommás eljárásokban.

⁴⁸ A Bvr. 5. § alapján.

⁴⁹ MEZEY Nándor Lajos: Posszesszórius birtokvédelem: egyszerűbbé vagy szükségtelemmé vált az eljárás. *Jegyző és Közigazgatás* 2015/4., 21.

⁵⁰ ARMSTRONG, Elia: *Integrity, Transparency and Accountability in Public Administration: Recent Trends, Regional and International Developments and Emerging Issues*. <https://demolive.insightsonindia.com/wp-content/uploads/2013/09/integrity-transparency-un.pdf>, 2025. június 8.

szabadsághoz.⁵¹ Gyakorlati megvalósulása tulajdonképpen az iratanyagba való betekintés biztosítása az arra jogosult számára. E tekintetben az információhoz való hozzáférés joga hangsúlyos, amely hangsúlyt biztosítja, hogy a strasbourgi bíróság gyakorlata az információs szabadság tágabb értelmezésének irányába mozdult el.⁵² Ugyanakkor a nyitottság elve szorosan összefügg az adatvédelemmel is. Mondhatjuk: a nyitottság elvének határa az adatvédelem garanciája. Az eljárásban érvényesülnie kell a személyes adatok védelme elvének is.

A birtokvédelmi eljárás ellenérdekű felei az eljárás bármely szakaszában betekinthetnek az eljárás során keletkezett bármely iratba, kivéve a zártan kezelt adatokat tartalmazó iratokat és a határozat tervezetét.⁵³ Adatvédelem tekintetében a Bvr. az Ákr. adatkezelésre vonatkozó rendelkezéseit rendeli alkalmazni.⁵⁴ Az Ákr. pontosan meghatározza a hatóság által kezelhető adatok körét⁵⁵ és meghatározza a hatóság adatvédelemmel kapcsolatos feladatait.⁵⁶ Külön szabályozást tartalmaz az adatok zárt kezelése tekintetében.⁵⁷

Az átláthatóság (transzparencia) elve többféleképpen érvényesül a különböző jogrendszerekben. Az európai államokban az ügyfél nyerhet betekintést az eljárás iratanyagába. Ezen jogát gyakorolhatja az eljárásjog szerint, vagy például Franciaországban van e tekintetben speciális szabályozás, az Egyesült Államokban bírósági utat kell igénybe vennie.⁵⁸

A nyitottság és átláthatóság elvéhez tartozik az is, hogy külső szervek felülvizsgálhatják a döntések jogszerűségét. A birtokvédelmi eljárásban meghozott határozat kizárólag bíróság előtt támadható meg: e körben nyer tehát gyakorlati alkalmazást a bírósági felülvizsgálat elve. A birtokvédelmi eljárás végrehajtási szakaszában van csak fellebbezésnek helye, amelyet a Kormányhivatal bírál el. A gyakorlatban a bíróság és a Kormányhivatal is bekéri a teljes iratanyagot a jegyzőtől, tehát a teljes eljárásba betekintést nyernek. A bíróság a jegyző határozatát megváltoztathatja, de

⁵¹ BENCSIK András – FÁBIÁN Adrián – PÁL Emese – SZÓKE Gergely László: A közigazgatás és a média kapcsolódási pontjai. *Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatás* 2015/4., 60.

⁵² JÓZSA Zoltán: A transzparencia és az európai államok közigazgatása. *Rendészet és Emberi Jogok* 2011/3., 62.

⁵³ A Bvr. 18. § (2) bekezdése alapján.

⁵⁴ A Bvr. 18. § (1) bekezdése alapján.

⁵⁵ Az Ákr. 27. § (1) és (3) bekezdése alapján ilyen adat az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője azonosításához szükséges természetes személyazonosító adatok, az ügyfajtát szabályozó törvényben meghatározott személyes adatok, továbbá – ha törvény másként nem rendelkezik – az eljárás eredményes lefolytatásához elengedhetetlenül szükséges más személyes adatok és azon védett adatok köre, amelyek az eljárással összefüggnek, illetve amelyek kezelése az eljárás eredményes lefolytatása érdekében szükséges.

⁵⁶ Az Ákr. 27. § (2) bekezdése alapján „a hatóság gondoskodik arról, hogy a törvény által védett titok és törvény által védett egyéb adat (a továbbiakban együtt: védett adat) ne kerüljön nyilvánosságra, ne juthasson illetéktelen személy tudomására, és e védett adatok törvényben meghatározott védelme a hatóság eljárásában is biztosított legyen”.

⁵⁷ Az Ákr. 28. §

⁵⁸ JÓZSA: i. m. 62.

hatályon kívül nem helyezheti, nem semmisítheti meg és nem is érvénytelenítheti.⁵⁹ A Kormányhivatal az alaphatározat tekintetében nem hozhat döntést.⁶⁰

Ad.3. Az elszámoltathatóság (közfelelősség) elve

A nyitottság és átláthatóság elvének gyakorlatba ültetése biztosítja tehát az egyéni jogok védelmét, de az esetleges jogsértő döntések korrekciójának, a korrupció kiküszöbölésének megteremtésével szolgálja a közérdeket is. Érvényesülése feltétele az *elszámoltathatóság* alapelv érvényesülésének, vagyis a hatóság felelősségre vonásának. A közigazgatás tekintetében az elszámoltathatóság a közfelelősséggel szinonim fogalomként azt jelenti, hogy „*minden hatóságnak felelnie kell cselekedeteiért vagy mulasztásaiért más hatóság, bíróság, vagy a törvényhozó előtt*”.⁶¹ Az elszámoltathatóság keretében a közigazgatási aktus jogszerűsége kerül vizsgálatra.

A közigazgatás törvénynek való alárendelése elvet napjainkra tágan értelmezzük, így inkább a közigazgatás jogszabályoknak való alárendeléséről beszélhetünk. Ugyanakkor minden közigazgatási aktus mögött törvény is áll: a közigazgatás területén speciális szerepet betöltő birtokvédelem esetében ez a Ptk. A jogszabályokkal szembeni egyik követelmény visszakapcsolódik a nyilvánosság elvéhez, a jogszabályokat ki kell hirdetni, a kihirdetéshez kötődik hatálybalépésük is.⁶²

Ad.4. A hatékonyság és eredményesség elve

Az eredményesség és a hatékonyság elve szorosan összefügg a teljesítmény mértékével. Az eredményesség a kitűzött célok elérésének mértéke.⁶³ A hatékonyság nem más, mint kedvező arány a felhasznált erőforrások és az elért eredmények között⁶⁴, amelynek összetevői:

1. eredményesség (célt ér valamilyen mértékben);
2. gazdaságosság (az elért cél meghaladja a ráfordítást);
3. biztonságosság (a teljesítés biztosíthatósága);
4. felügyelhetőség (e körben átláthatóság: a jogosult számára követhető és befolyásolható a folyamat);
5. alkalmazkodóképesség (visszacsatolás);
6. hatásosság.⁶⁵

⁵⁹ HAJDU Csaba: A jegyző birtokvédelmi ügyben hozott határozatának megváltoztatása iránti per a Polgári perrendtartás 2014. március 15. napjától hatályos új XX/A. fejezete a gyakorlat tükrében. *Magyar Jog* 2014/11., 658.

⁶⁰ Fővárosi Törvényszék 35.K.703.440/2022/4.

⁶¹ TORMA András: i. m. 205.

⁶² ÁRVA Zsuzsanna – BALÁZS István – BARTA Attila – VESZPRÉMI Bernadett: *Közigazgatás – elmélet*. (szerk.: Balázs István) Debreceni Egyetemi Kiadó. Debrecen, 2017, 26.

⁶³ GAJDUSCHEK György: Miben áll, és mérhető-e a kormányzati teljesítmény? *Politikadományi Szemle* XXIII. évfolyam, 2014/3., 101.

⁶⁴ TORMA András: i. m. 205.

⁶⁵ CSERNY Ákos – FEKETE Leticia – KÁDÁR Krisztián – KOWALIK Tamás – TÓZSA Réka – UGRÓSDY Márton: Hatékony közigazgatás. In: *A jó állam mérhetősége*. (szerk: Kaiser Tamás – Kis Norbert) NKE Szolgáltató Kft, Budapest, 2014, 235.

Az eredményesség és a gazdaságosság mértékének meghatározásához első körben ki kell jelölni a célt. Amennyiben a cél a felek közötti konfliktushelyzet lezárása, a birtokvédelmi eljárás eredményessége vitatható, mivel a legtöbb birtokvita háttérben bonyolult jogvita húzódik, amelynek rendezése kizárólag peres úton lehetséges.⁶⁶ Amennyiben a birtokvédelmi eljárás funkciójának azt tekintjük, hogy az eredeti állapotot a jegyző konzerválja, amíg a peres eljárás le nem zajlik, ez a cél maradéktalanul megvalósul.

Amennyiben a birtokvédelmi eljárás gazdaságosságát vizsgáljuk, figyelemmel arra, hogy nem beszélhetünk a jegyző tényfeltárási kötelezettségéről, a hatóság szempontjából mindenképp gazdaságos az eljárás. A kérelmező költsége az illetékkötelezettség eltörlésével csökkent, és miután a bizonyítás eszközeit az ellenérdekű felek maguk választják meg, továbbá nincs a jogszabály által kötelezően elfogadandó bizonyíték, az ellenérdekű felek maguk döntenek arról, hogy mennyi erőforrást invesztálnak az eljárásba.

A teljesítés biztosíthatósága kérdéskörben a Bvr. tartalmaz egy, az alapelvek szempontjából erősen megkérdőjelezhető szabályozást: a Bvr. 20. § (3) bekezdése a hivatalos iratként postai úton közölni kívánt jegyzői határozatot annak sikertelen kézbesítése esetén azon a napon kell kézbesítettnek tekinteni, amikor a határozat a jegyzőhöz visszaérkezik. A jegyzői határozat tehát abban az esetben is jogerőre emelkedik, és végrehajthatóvá válik, ha a kötelezett azért nem tudja átvenni azt, mert a határozat meghozatala és a kézbesítés közötti időszakban elhalálozott.⁶⁷ A teljesítés biztosíthatósága egyebekben magában foglalja azt a követelményt is, hogy a jegyzőnek olyan határozatot kell hoznia, amelyet később végre kell tudnia hajtani. Ez azt jelenti, hogy a jegyző az alapeljárás lezárásakor nemcsak arra van tekintettel, hogy a jogszabályoknak megfelelő döntést hozzon, hanem hogy a kötelezés teljesítése később leellenőrizhető és kikényszeríthető legyen.

A közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítési kötelezettségének elve körében a Ptk. szabályozza a jegyző és a bíróság felelősségét is.⁶⁸ Birtokvédelmi eljárásban abban az esetben áll fenn a jegyző felelőssége, ha a határozat hozatalával vagy ennek elmulasztásával kárt okozott. Elképzelhető ez például abban az esetben, ha a benyújtott bizonyítékok alapján a tulajdonos kizárta a bérlőt az ingatlanból, a jegyző elmulasztotta a határidőn belüli döntéshozatalt, és a késedelem következtében a bérlő nem jutott vissza az ingatlanra, és ennek következtében őt kár érte. A Ptk. által szabályozott, közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítési kötelezettségének lehetősége csupán a rendes jogorvoslat kimerítését követően vehető igénybe. A birtokvédelmi eljárás sajátos jogorvoslati szisztémája alapján azonban a jegyzői határozat megváltoztatása iránt indított perben a jegyző nem, hanem csak a két ellenérdekű fél vesz részt, így a rendes jogorvoslat kimerítése e körben tárgytalan.

⁶⁶ SERÁK István: Dogmatikai, történeti és összehasonlító adalékok a polgári jogi birtokvédelem rendszerének hatékonyságához. *Állam- és Jogtudomány* 2015/2., 58.

⁶⁷ MEZEY Nándor Lajos: i. m. 18–23.

⁶⁸ A Ptk. 6:458. § és 6:549. §

Zárszó

A jövőt illetően több kérdés is felmerül az EAS és a hazai birtokvédelmi eljárás alakulását is tekintve. Magának az EAS-nak a megítélése sem egységes. Egyes politikai és társadalmi szereplők attól tartanak, hogy romba dönti a nemzeti szuverenitást azáltal, hogy „a nemzeti közigazgatásokat a közös európai állam fekete lyukába taszítaná”.⁶⁹ Mások úgy vélik az EAS megoldás a közigazgatások hatékonnyá tételéhez. Akárhogy is, a jelenlegi tendencia a tagállamok jogi és közigazgatási struktúráinak közeledése, ezzel a nemzeti közigazgatási rendszerek konvergenciája.⁷⁰ A nemzeti közigazgatási rendszerek és az európai közösségi közigazgatási rendszer kölcsönösen hatnak egymásra⁷¹, a jövő kérdése, hogy mennyiben őrzik meg, mennyiben adják fel a tagállamok a közigazgatási sajátosságaikat.

A birtokvédelmi eljárást illetően a tanulmány rámutatott, hogy az EAS alapelvei alapvetően érvényesülnek a magyar joggyakorlatban is, de van egy-egy olyan pont, ahol ajánlott lenne a különös szabályozást az alapelvek felé jobban közelíteni. A szakirodalom a régi Bvr. szemléletét és az eljárásnak a klasszikus közigazgatási eljáráshoz való közelítését tartja követendőnek. Amennyiben a jogalkotó ebbe az irányba indul később el, vagy más irányból közelít a birtokvédelmi eljárás szabályozásához, ez esetben is ajánlott lehet az eljárás egy-egy aspektusát a tekintetben is átgondolni, hogy az mennyiben felel meg az EAS alapelveknek.

Felhasznált irodalom

- [1] ARATÓ Krisztina – KOLLER Boglárka: Az európai integráció rövid története. In: *Az Európai Unió politikai rendszere*. (szerk: Arató Krisztina és Koller Boglárka) Dialog Campus, Budapest, 2019, 11–33.
- [2] ARMSTRONG, Elia: *Integrity, Transparency and Accountability in Public Administration: Recent Trends, Regional and International Developments and Emerging Issues*. <https://demolive.insightsonindia.com/wp-content/uploads/2013/09/integrity-transparency-un.pdf>, 2025. június 8.
- [3] ÁRVA Zsuzsanna – BALÁZS István – BARTA Attila – VESZPRÉMI Bernadett: *Közigazgatás – elmélet*. (szerk.: Balázs István) Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2017, 26.
- [4] BALÁZS István: Európai Közigazgatási Térség. *Internetes Jogtudományi Enciklopédia/Közigazgatási jog* [64], <https://ijoten.hu/szocikk/europai-kozigazgatasi-terseg>, 2025. április 6

⁶⁹ KOPRIĆ, Ivan: i. m. 31.

⁷⁰ SOÓS Edit: Az Európai Közigazgatási Térség és az Európai Közpolitikai Térség kapcsolatának fejlődése. In: *Ünnepi kötet dr. Czucz Ottó egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Acta Universitatis Szegediensis Acta juridica et politica (79) SZTE AJTK, Szeged, 2016, 583.

⁷¹ NAVRACSICS Tibor: Az európai közigazgatási tér alakulásáról II. *Comitatus* 2017/23., 32.

-
- [5] BENCSIK András – FÁBIÁN Adrián – PÁL Emese – SZŐKE Gergely László: A közigazgatás és a média kapcsolódási pontjai. *Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatás* 2015/4., 60–75.
- [6] BISZTRICZKI László: Az új birtokvédelmi rendelet alkalmazásának gyakorlati tapasztalatai. *Jegyző és Közigazgatás* 2015/6., 19–25.
- [7] CSERNY Ákos – FEKETE Leticia – KADÁR Krisztián – KOWALIK Tamás – TÓZSA Réka – UGRÓSDY Márton: Hatékony közigazgatás. In: *A jó állam mérhetősége.* (szerk: Kaiser Tamás, Kis Norbert) NKE Szolgáltató Kft, Budapest, 2014, 233–266.
- [8] DOMOKOS Klaudia – MÉHES Tamás: A (jegyzői) birtokvédelem és annak komplex jogi természete. *Pro Publico Bono. Magyar Közigazgatás* 2019/3., 142–167.
- [9] FAZEKAS Judit: *Az európai integráció története, az Európai Unió intézmény- és jogrendszere.* Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért. Miskolc, 2003.
- [10] GAÁL János: Illetékmentes birtokvédelmi eljárás? *Jegyző és Közigazgatás* 2020/6., 13–14.
- [11] GAJDUSCHEK György: Miben áll, és mérhető-e a kormányzati teljesítmény? *Politikatudományi Szemle* 2014/3., 97–116.
- [12] HAJDU Csaba: A jegyző birtokvédelmi ügyben hozott határozatának megváltoztatása iránti per a Polgári perrendtartás 2014. március 15. napjától hatályos új XX/A. fejezete a gyakorlat tükrében. *Magyar Jog* 2014/11., 658–661.
- [13] HORVÁTH Balázs: *A jogösszehasonlítás főbb tézisei és az európai integráció.* *A jogösszehasonlítás főbb tézisei és az európai integráció* <https://mek.oszk.hu/03400/03435/03435.htm>, 2025. március 20.
- [14] HORVÁTH Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról.* HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2025.
- [15] JÓZSA Zoltán: A transzparencia és az európai államok közigazgatása. *Rendszer és Emberi Jogok* 2011/3., 59–70.
- [16] JÓZSA Zoltán: Az európai közigazgatási tér összefüggéseiről. *Magyar Közigazgatás* 2003/12., 723–735.
- [17] KÁRPÁTI Orsolya: Az európai közigazgatási tér kialakulása (I. Rész). *PUM Sectio Juridica et Politica* 2011/1., 229–246.
- [18] KOPRIĆ, Ivan: European Administrative Space – Myth, Reality, and Hopes. In: *European Administrative Space: Spreading Standards, Building Capacities.* (editors: Koprić, Ivan, Kovač Polonca) NISPAcee Press, Ljubjana 2017, 31–54.

-
- [19] MERRILL, Thomas W.: *Ownership and Possession*. https://scholarship.law.columbia.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5354&context=faculty_scholarship, 2025. június 8.
- [20] MEZEY Nándor Lajos: Posszesszórius birtokvédelem: egyszerűbbé vagy szükségtelemmé vált az eljárás. *Jegyző és Közigazgatás* 2015/4., 18–23.
- [21] NAGY Csilla: *A jegyző előtti állatvédelmi eljárás lefolytatása*. https://kozugszallatvedelem.hu/data/file/2024/09/09/15_a_jegyzo_elotti_allatvedelmi_eljara_lefolytatasa.pdf, 2025. április 4.
- [22] NAGY Marianna: Európai Közigazgatási Tér 2021.0 verzió korona idején. *Miskolci Jogi Szemle* 2021/1., 216–225.
- [23] NAVRACSICS Tibor: Az európai közigazgatási tér alakulásáról II. *Comitatus* 2017/23., 24–32.
- [24] PRUGBERGER Tamás – ROMÁN Róbert: Korrekciós javaslat a birtokvédelmi eljárás hatályos jogi szabályozásával kapcsolatosan. *Magyar Jog* 2021/2., 114–123.
- [25] SERÁK István: Dogmatikai, történeti és összehasonlító adalékok a polgári jogi birtokvédelem rendszerének hatékonyságához. *Állam- és Jogtudomány* 2015/2., 47–73.
- [26] SOÓS Edit: Az Európai Közigazgatási Térség és az Európai Közpolitikai Térség kapcsolatának fejlődése. In: *Ünnepi kötet dr. Czucz Ottó egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Acta Universitatis Szegediensis Acta juridica et politica (79). SZTE ÁJTK, Szeged, 2016., 577–584.
- [27] TORMA András: Az Európai Közigazgatási Térségről – magyar szemmel. *Miskolci Jogi Szemle* 2011/6., 196–210.
- [28] VÁRNAY Ernő – PAPP Mónika: *Az Európai Unió joga*. KJK KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2002.